

วารสารวิจัยธรรมศึกษา

JOURNAL OF DHAMMASUKSA RESEARCH

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2564)

Vol. 4 No. 1 (January – June 2021)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นวารสารตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความหนังสือ และบทความวิชาการประเภทอื่นๆ
2. เพื่อเป็นสื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาการของนักวิจัยและนักวิชาการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นวารสารเสนอองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ตามหลักการศึกษาเชิงพุทธศาสนาและศาสตร์ต่างๆ
4. เพื่อพัฒนาวารสารให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาและเป็นการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลงานการวิจัยและบทความทางวิชาการทางพระพุทธศาสนาและศาสนาต่างๆ รวมทั้งปรัชญาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI

เจ้าของ

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม (RESEARCH CENTER FOR DHAMMASUKSA PHRAPARIYATTIDHAMMA OF WATAWUTWIKASITARAM SCHOOL) ภูมิกุณแม่ชาลิ่ง ห้อง 305 เลขที่ 137 วัดอาวุธวิกสิตาราม ถนนจรัญสนิทวงศ์ 71 บางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร 0860864258

ที่ปรึกษา

พระเทพปัญญามุนี	เจ้าอาวาส/เจ้าสำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
พระราชดิลก, ดร.	ประธานกรรมการบริหารการศึกษา
พระศรีวินยาภรณ์, ดร.	เจ้าคณะแขวงบางพลัด
พระมหาสมาน ธมมวชิโร	อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
พระมหาฉัตรชัย สุนตตชโย, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาบุญนา จานวีโร, ผศ.ดร.	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาพรชัย สิริวัโร, ผศ.ดร.	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เนตร หงษ์ไกรเลิศ	มหาวิทยาลัยสยาม
นาวาเอก ดร.นพดล บงกชกาญจน์	กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
ดร.วิลาสินี วัฒนมงคล	ผู้พิพากษาสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสงคราม

บรรณาธิการวารสาร

พระมหาหมื่นวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.

กองบรรณาธิการวารสาร

พระบุญฤทธิ์ อภิปัญโญ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.มนัสวี ศรีนนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.ธเนศ เกษศิลป์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.สุณี เวชประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยวชิราวุธ
พ.ต.ท.หญิง ดร.ปิยะนุช ศรีสรานุกรม	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
นายครรชิต มีซอ	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

รศ.ดร.กฤต ศรียะอาจ	คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.คงสุภรณ์ แสงทรัพย์	คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน	วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
นาวาเอก ดร.นพดล บงกชกาญจน์	กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
ดร.พูนศักดิ์ กมล	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยผศ.
ดร.กฤตสุขิน พลเสน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.ทวี เลี้ยวประโคน	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.ประเวช วัฒนาแก้ว	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.กำธร เพี้ยเอี่ยม	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.สมเจต หลวงกัน	นักวิชาการศูนย์วิจัยธรรมศึกษา

ฝ่ายจัดรูปเล่ม/สมาชิกวารสาร

นายอริย์ธัช เลิศอมรไชยกิจ	นางคณนภัค กฤดากร ณ อยุธยา
นางสาวพรทิพย์ พุทธิกิตติวงศ์	นางสาวณัฐปรีญา วิจิตรฐะพันธุ์

พิมพ์ที่

จี คลาส (G CLASS) เลขที่ 26/19 ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม 73170
โทร 028892223 โทรสาร 028893204 อีเมลล์ g_class@hotmail.com

บทบรรณาธิการ

พ.ศ. 2564 นับว่าเป็นปีที่ 4 ในการจัดพิมพ์วารสารวิจัยธรรมศึกษา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม โดยทางกองบรรณาธิการได้บริหารจัดการวารสารให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI มีการตรวจประเมินผลงานวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายหน่วยงาน กล่าวคือมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ 2 รูป/คน ประเมิน 1 บทความ เพื่อเป็นการรักษามาตรฐานทางวิชาการนั่นเอง และในโอกาสต่อไป เมื่อวารสารได้รับการรับรองคุณภาพจาก TCI แล้ว ก็จะเน้นการบริหารวารสารทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณให้เรียบร้อยและมีประสิทธิภาพประสิทธิผลต่อไป

วารสารวิจัยธรรมศึกษานี้ได้นำเสนอผลงานของนักวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ ที่น่าสนใจดังนี้

1. การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องพุทธจิตวิทยาการสอนในพุทธปรัชญาเถรวาท (An Analytical Study of the Buddha's Pedagogical Psychology in Theravada Buddhist Philosophy)

โดย ธรรมศักดิ์ กาญจนบุรณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า 1) จิตวิทยาการสอนของนักปรัชญาและนักจิตวิทยาแต่ละท่านมีพัฒนาการมาหลายช่วงยุคสมัยตามระบบสังคมที่แปรเปลี่ยนไปซึ่งนักจิตวิทยาแต่ละท่านจะมีทรรศนะในการใช้จิตวิทยาการสอนที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งนักจิตวิทยาแต่ละท่านจะมีแนวคิดที่มุ่งเน้นในด้านที่ตนเองค้นคว้า จึงทำให้เกิดแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่างๆ ออกมามากมาย นักจิตวิทยาบางกลุ่มจะมุ่งเน้นในด้านจิตนิยม บางกลุ่มจะมุ่งไปที่พฤติกรรมนิยม และบางกลุ่มจะกำหนดสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นปัจจัยในการเรียนรู้ แม้ว่าในแต่ละกลุ่มจะมีแนวทางปฏิบัติที่ไม่เหมือนกันแต่ก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือเพื่อทำความเข้าใจของพฤติกรรมการเรียนรู้ของบุคคลในแต่ละบุคคล รวมถึงสามารถกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ให้สำเร็จตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2) พุทธจิตวิทยาการสอนที่ปรากฏในพุทธปรัชญาเถรวาทนั้นมีรูปแบบและแนวทางปฏิบัติที่เป็นแบบแผนมาแต่อดีดยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ผ่านมาแล้วก็ตาม แต่มีโครงสร้างที่ลึกซึ้งละเอียด และครอบคลุมในหลายด้าน ซึ่งจะมีทั้งลีลาการสอนที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ทั้งยังกล่าวถึงเรื่องของจิต ทั้ง 6 ที่จะมามีบทบาทในการหาความเหมาะสมของเรื่องที่จะสอนว่าสอดคล้องกับจริตประจำตัวของผู้ฟังหรือไม่ รวมถึงเรื่องราวของคำสอนที่เกี่ยวกับวงศัตถศาสตร์ ที่มีรูปแบบการสอนที่เป็นแนวทางซึ่งได้กำหนดไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอนเข้าใจได้ง่ายและแบ่งได้หลายระดับตามแต่ผู้ที่เข้ามาฟังธรรมเทศนา โดยที่สามารถนำมาใช้ได้กับสังคมยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี 3) พุทธจิตวิทยาการสอนที่ปรากฏในพุทธปรัชญาเถรวาท แม้ว่าจะผ่านมานานแล้วก็ตาม แต่ก็ยังสามารถนำมาปรับใช้ในสังคมปัจจุบันได้เป็นอย่างดี แม้ว่าหลักจิตวิทยาการสอนของนักจิตวิทยาจะมีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในการเรียนการสอนของสังคมสมัยใหม่ ซึ่งการสอนในรูปแบบหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น ยังไม่สามารถสร้างเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้ตรงตามจุดประสงค์เท่าที่ควร และเมื่อได้ศึกษาหลักคำสอนตามแนวพุทธศาสนาก็พบว่า มีหลักการ รูปแบบ และวิธีการที่น่านำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของครูผู้สอนเป็นอย่างยิ่ง เรื่องของพุทธจิตวิทยาการสอนจึงเป็นเรื่องของวิธีการ รูปแบบ ลีลาการสอน โดยไม่ได้มุ่งประเด็นไปที่เรื่องที่ทรงสอนว่าสอนเรื่องอะไร แต่จะมองไปที่วิธีการที่พระพุทธองค์ทรงสอนว่า มีหลักในการเลือกใช้วิธีการสอนอย่างไรบ้าง และแต่ละบุคคลควรสอนอย่างไร วิธีการอะไร มีอุปมาอุปไมยมากกว่า

2. ศึกษาความรู้เรื่องความตายของชาวพุทธในยุคปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านมหมงคล 2 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม (A STUDY OF MODERN BUDDHISTS' KNOWLEDGE IN DEATH : A CASE STUDY OF MAHAMONGKOL VILLAGE 2 SALAYA, BUDDHAMONTHON DISTRICT, NAKHON

PATHOM PROVINCE) โดย สุรพงษ์ กุมาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และ พูนศักดิ์ กมล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1. ความรู้เรื่องความตายของชาวพุทธหมู่บ้านมหามงคล 2 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความหมายความตาย รองลงมาได้แก่ อารมณ์ของผู้ใกล้ตาย สาเหตุของความตาย ประโยชน์ที่เกิดจากการพิจารณาความตาย ประเภทของความตาย ปรากฏการณ์ก่อนตาย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ วิธีพิจารณาความตาย ตามลำดับ 2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางธรรม ของชาวพุทธหมู่บ้านมหามงคล 2 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องความตาย 3. ข้อเสนอแนะ พบว่า การตายเป็นเรื่องปกติ ชีวิตเกิดมาก็ย่อมต้องตาย ไม่มีสิ่งใดอยู่ได้ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง และไม่มีผู้ใดไม่เป็นทุกข์ เมื่อความตายมาถึง ดังนั้น จึงควรทำความดีตามแนวคำสอนของพุทธศาสนา จึงไม่ควรกลัวที่จะตายจงพร้อมและทำจิตใจให้สงบเมื่อวาระแห่งความตายมาถึง

3. วิเคราะห์ธรรมชาติของสสาร (Analyzing the Nature of Matter) โดย วิจิรัตน์ ภาคแก้ว พระครูจารุสารธรรม นักวิชาการอิสระ และ มณสิริ ศรีนนท์ สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล สรุปได้ว่า ธรรมชาติของสสารนั้นสามารถนำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตได้ทั้งทางด้านครอบครัว ประเทศชาติ ไม่เฉพาะแต่ในฝั่งตะวันตกหรือตะวันออกเท่านั้น หากแต่ยังใช้ได้กับฝั่งเอเชียและทั่วทั้งโลกอีกด้วย จึงนับว่าเป็นทางอันจะนำไปสู่สังคมโลกที่สงบ สันติ และยั่งยืนต่อไป

4. วิเคราะห์การใช้ยาตามพุทธอนุญาตกับรสยาตามคัมภีร์แพทย์แผนไทย (Analysis of the Drug Use According to the Buddha's Permission and the Taste of Drugs Based on the Thai Traditional Medicine Scriptures) โดย นภาพร กิตติศักดิ์ไพรัช นักวิชาการอิสระ สรุปว่า การวิเคราะห์การใช้ยาตามพุทธอนุญาตกับรสยาตามคัมภีร์แพทย์แผนไทยเรื่องนี้ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาโดยการเทียบกับรสยาในคัมภีร์เวชศึกษาเป็นหลัก คือ รสยา 10 รส เพราะรสยา 10 รส เป็นรสที่การแพทย์แผนไทยนำมาใช้ในการรักษาโรค ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า พระพุทธอนุญาตเภสัชที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้สามารถบ่งบอกรสยาได้จากสรรพคุณของเภสัชนั้น ๆ ได้ เพราะเภสัชต่าง ๆ ที่ตรัสไว้เพื่อรักษาการอาพาธของภิกษุผู้เป็นสาวก และเพื่อรักษาพระองค์เองด้วยนั่นเอง

5. บทวิจารณ์หนังสือเรื่อง “ปริศนาปรัชญาธรรมในประเพณีบำเพ็ญกุศลศพ” เขียนโดย สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ (Review of the Book on "Mystery of Philosophy in the Funeral Tradition" Written by Sukaphat Anonchan) โดย ศิริเพ็ญ ชัยสนธิ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และ พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม สรุปว่า หนังสือเรื่อง “ปริศนาปรัชญาธรรม ในประเพณีบำเพ็ญกุศลศพ” ผู้เรียบเรียง : ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับปริศนาในงานศพโดยเฉพาะ ผู้เขียนได้รวบรวมปริศนาธรรมทางพระพุทธศาสนาไว้ในเล่มเดียวกัน และได้รวบรวมขึ้นมาในโอกาสที่ผู้เขียนได้สูญเสียบุคคลสำคัญในชีวิตไป เฉพาะเรื่องปริศนาปรัชญาธรรมใน งานศพ เคยตีพิมพ์ไปแล้วครั้งหนึ่ง แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของหนังสือปริศนา ปรัชญาธรรม เนื้อหาไม่มากนัก โดยสำนักพิมพ์ ลูก ส.ธรรมภักดี จัดพิมพ์ เมื่อปี พ.ศ. 2546 ได้รับการตอบรับจากผู้สนใจเป็นอย่างดี ผู้เขียนจึงได้รวบรวม หนังสือเล่มนี้ขึ้นมาใหม่ต่างหาก เอาเฉพาะเนื้อหาที่เป็นปริศนาปรัชญาธรรม ในประเพณีการบำเพ็ญกุศลศพเท่านั้น และได้เพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วน สำหรับเล่มนี้มีข้อมูลทางบรรณานุกรมหอสมุดแห่งชาติ สำนักพิมพ์ ลูก ส. ธรรมภักดี, 2552 จำนวน 75 หน้า ข้าพเจ้าสนใจ จึงยกบางประเด็นขึ้นมาวิจารณ์